

До
Конституционния съд на
Република България

П Р А В Н О М Н Е Н И Е

от д-р Огнян Стоичков
по конституционно дело
№ 14 / 2025 г.

**Уважаема госпожо Председател,
Уважаеми госпожи и господа Конституционни съдии,**

Представям на Вашето внимание настоящото правно мнение по конституционно дело № 14 / 2025г, образувано по искане с вх. № 600-КД от 30.10.2025 г., с допълнително уточнение вх. № 650-КД от 26.11.2025 г. на народни представители от 51-вото Народно събрание за установяване на противоконституционност на посочени разпоредби в Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“ (обн. ДВ, бр. 109 от 2007 г., посл. изм. бр. 90 от 2025 г.) и в Закона за изменение на Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“ (обн. ДВ, бр. 90 от 2025 г.), както следва:

1. Упражняване на правомощията по чл. 84, т. 8 и по чл.98, т.7 от Конституцията на Република България.

Конституционният съд е разглеждал правомощията на Народното събрание по чл. 84, т. 8 от Конституцията, които съдържат елементи от административен характер - правомощия към домена на друга власт извън законодателната.¹

¹ Решение № 14 от 18.12.2013г. по к.д. № 17 ОТ 2013

В редица свои решения Съдът е разграничавал две основни групи правомощия и на президента на републиката - като държавен глава и като орган, упражняващ правомощия, които са от сферата на изпълнителната власт, включително и при назначаване и освобождаване от длъжност на държавни служители.

Съдът е постановил, че онези от правомощията на президента, които попадат в сферата на изпълнителната власт, са част от *механизма на баланс и възпиране на властите*. Предвид правното му положение на орган, който олицетворява единството на нацията, Конституцията отрежда на държавния глава *консолидираща роля* в конституционно установената система на държавното управление, който стои редом с другите, натоварени от Конституцията с упражняването на законодателна, изпълнителна и съдебна власт висши държавни органи. По този начин Конституцията очаква от него да гарантира *баланс между трите власти*, да *изпълнява интегриращи функции в държавното управление*.²

В настоящото дело, по същество е поставен въпросът конституционно търпимо ли е Народното събрание, чрез законодателната си дейност да изземва правомощията на президента да назначава ръководителите на службите за сигурност и с приетите редакции на устройствените им закони, не се ли нарушават конституционните принципи за разделение, баланс и взаимен контрол на властите, не се ли компрометира ефективното осъществяване на конституционни правомощия на президента, като държавен глава, олицетворяващ единството на нацията, като върховен главнокомандващ на Въоръжените сили, като възглавяващ Консултативния съвет за национална сигурност и други негови съществени правомощия по чл. 98 от Конституцията, имащи отношение към националната сигурност.

В случай, че се утвърди подобна законодателна практика това не е ли форма на *недопустим парламентарен контрол върху дейността на президента* - неговото несъгласие с волята на изпълнителната власт, при назначаване или освобождаване на държавни служители, ще се „санкционира“ от Народното събрание чрез промяна на съответния закон, ще се изземват тези правомощия на държавния глава, с цел постигане на единодействие и утвърждаване от Народното събрание на заявената персонална кадрова

² Решение № 6 от 11.04. 2012г. по к.д. № 3 от 2012г.

политика на Министерския съвет.

При допускане на подобно процедиране, Конституционният съд ще бъде сезиран в редица случаи на „кадрово“ решение от страна на Народното събрание, практика позната и до момента, макар и в по-редки хипотези (Решение № 15 от 28.09.1993г по к.д. № 17 от 1993г., Решение № 14 от 18.12. 2013г по к.д. № 17 от 2013г., Решение № 15 от 19.12. 2013г по к.д. № 19 от 2013г., Решение № 8 от 21.07. 2022г. по к.д. № 4 от 2022г., Решение № 5 от 22.06.2023г по к.д. № 5 от 2023г)

2. Правомощия на президента да назначава

Наред с изрично уредените в Конституцията правомощия на президента в разглежданата област – чл. 98, т.6, чл. 100, ал. 2, чл. 129, ал. 2 и чл.147, ал.1, в редица закони са определени държавни служители, които се назначават и освобождават на длъжност от президента на републиката.³

Законодателят е приложил различен подход, относно посочените правомощията на президента, съобразно спецификата на урежданите обществени отношения: • споделена компетентност с Министерския съвет при назначаване и освобождаване на ръководителите на дипломатическите представителства и постоянните представители, на главния секретар на МВР, на висшия команден състав на Въоръжените сили, на ръководителите на ДАНС и ДАР (по предходна редакция на ЗДАНС И ЗДАР) - с право на отказ от страна на президента; • споделена компетентност с Пленума на Висшия съдебен съвет, при назначаване на председателите на ВКС и на ВАС, както и на главния прокурор - без право на отказ при повторно предложение; • особена форма на споделена компетентност с парламентарно представените партии и коалиции при назначаване на ЦИК; • „квотен“ принцип, със запазена част от броя на членовете на колективен орган за назначаване и освобождаване от президента; • назначава и освобождава началника на НСО, след съгласуване с МС и заместник-началниците – по предложение на началника на службата.

Голяма част от описаните правни механизми на упражняване

³ Закон за електронните съобщения, чл.22, ал.5 – един член на Комисията за регулиране на съобщенията; Закон за радиото и телевизията, чл.24, ал.1 – двама членове на Съвета за електронни медии ; Закон за защита от дискриминация, чл.41, ал.1 – четирима членове на Комисията за защита от дискриминация ; Закон за МВР, чл.36, ал.3 – Главния секретар на МВР, по предложение на МС ; Закон за БНБ, чл.13, ал.3 – трима членове на УС на БНБ; Изборен кодекс, чл.46, ал.4 – членове на ЦИК по предложение на парламентарно представените партии и коалиции ; Закон за българите, живеещи извън Република България, чл.19, ал.4 . един член в Националния съвет и др.

правомощията на президента датират от приемане на действащата Конституция, в това число и разглежданите в настоящото дело отношения на споделена компетентност на президента с Министерския съвет в областта на националната сигурност.

Споделената компетентност и отговорност е вследствие на конституционната уредба от 1991 г., в която тези отношения се извеждат чрез систематичното тълкуване на норми. Конституционните съдии приемат, че „могат да се посочат редица разпоредби, каквато е например разпоредбата на чл. 92, ал. 1 от Основния закон, където във функционалната характеристика на държавния глава - президент - присъства конструкцията "единство на нацията", а "националната сигурност и обществен ред" са включени в конституционно дефинирания обхват на компетентност на правителството (чл. 105, ал. 2). Конституционните съдии обръщат внимание, че терминът "**сигурност**" в Конституцията се отнася до сигурността на Република България като държава, свързан е с **единството на нацията** и трябва да се тълкува в съответствие с такива основни за демократичната правова държава ценности, каквито са суверенитет и териториална цялост, единство на нацията, демократичен ред, основни права и свободи.“⁴

В този смисъл, взаимодействието между президента и Министерския съвет в областта на националната сигурност е конституционно детерминирано.

Конституцията е „запазила“ особено място на президента в системата на държавната власт и управление, със специфични конституционни правомощия в сферата на националната сигурност. Президентът олицетворява единството на нацията, което единство е основополагаща характеристика на националната сигурност и единичност, той възглавява Консултативния съвет за национална сигурност, президентът е и върховен главнокомандващ на Въоръжените сили, в мирно и във военно време. На конституционно ниво са уредени и приоритетите в дейността на Въоръжените сили – те гарантират суверенитета, *сигурността* и независимостта на страната и защитават нейната териториална цялост.

Подобни специални правомощия в областта на националната сигурност Конституцията и законодателството не уреждат в полза на Народното

⁴ Решение № 13 от 26 .07. 2024г по к.д. № 1 от 2024г - според съдиите Павлина Панова, Мариана Карагьозова-Финкова, Таня Райковска, Атанас Семов, Янаки Стоилов и Соня Янкулова

събрание.

На законово ниво също се подчертава, че президентът на републиката в качеството си на държавен глава и във взаимодействие с другите държавни органи осъществява дейност за създаване на стабилна среда на сигурност и за развитие на Република България като демократична държава.

При военен конфликт или война президентът на републиката *ръководи Върховното главно командване*, което включва и председателя на Държавна агенция "Национална сигурност". При обявяване на положение на война или военно положение, *председателят на Държавна агенция "Разузнаване" и председателят на Държавна агенция "Национална сигурност"* предоставят на върховния главнокомандващ пълния обем информация, свързана с изпълнение на задачите по отбраната на страната.

По смисъла на ЗОВСРБ, част от *„Силите от системата за национална сигурност на Република България“* са и Държавна агенция "Национална сигурност" и Държавна агенция "Разузнаване"⁵

Посочените форми на взаимодействие между президента, от една страна и председателят на Държавна агенция "Разузнаване" и председателят на Държавна агенция "Национална сигурност", от друга страна в мирно и военно време, обуславят наред с останалите предпоставки и наличие на лично доверие, увереност в техния политически неутралитет и професионални качества.

Следва да се отбележи фактът, че след приемане на Конституцията на Република България, една част от службите за сигурност са били в състава на Въоръжените сили или към министъра на отбраната и президентът е назначавал техните ръководители.

Това е бил замисълът и логиката на създателите на Конституцията през 1991 г. – президентът като държавен глава, олицетворяващ единството на нацията и върховен главнокомандващ на Въоръжените сили, назначава и освобождава висшия команден състав по предложение на МС, който ред се е прилагал и към ръководителите на „специалните служби“, отговорни за разузнавателната дейност и за военното контраразузнаване.

Това конституционно установено правомощие на президента намира подробна уредба в действащия към този период Закон за отбраната и

⁵ ЗОВСРБ – чл.17, ал.1, чл.114, ал.3, чл.125, ал.1, ДР, §1, т.1в

въоръжените сили на Република България (ЗОВСРБ - отм.).

От друга страна, в Закона за Министерството на вътрешните работи (ЗМВР - отм.) се уреждат правомощията му да назначава ръководителя на контраразузнавателната служба и на други национални служби.

В тази връзка се налага кратък обзор на службите за сигурност от 1991 г. до момента.

3. Служби за сигурност – структура и назначаване

А/ Национална разузнавателна служба

С Указ на Държавния съвет № 152 от 05.02.1990 г. е създадена Национална разузнавателна служба, която се обособява при Държавния съвет.

Впоследствие през 1995 г., със ЗОВСРБ (отм.) Националната разузнавателна служба, заедно с НСО са „Специализирани служби“⁶.

Националната разузнавателна служба и НСО прилагат ЗОВСРБ и Правилника за кадрова военна служба до приемането на закони за организацията и дейността им.

Назначаването и освобождаването на офицерите с висши офицерски звания, както и удостояването с висши офицерски звания в НРС и НСО, се извършват от президента на републиката по предложение на МС.⁷

С приемането на Закона за държавна агенция разузнаване през 2015 г., Държавната агенция разузнаване, като правопреемник на НРС е подчинена на Министерския съвет.

Б/ Служба „Военна информация“

Военно разузнаване се осъществява от Служба „Военна информация“, която добива, обработва, анализира, съхранява и предоставя информация в интерес на отбраната и националната сигурност.⁸

Със Закона за военно разузнаване от 2015г, се урежда Служба „Военно разузнаване“ – правопреемник на СВИ, без промяна на своята подчиненост към министъра на отбраната.

В/ Служба "Сигурност-военна полиция и военно контраразузнаване"

Военното контраразузнаване се обезпечава от тази служба, подчинена на министъра на отбраната⁹.

⁶ ЗОВСРБ (Обн. ДВ. бр.112 от 27.12. 1995г., отм. ДВ. бр.35 от 12 Май 2009г.), ДР, § 1, т.4

⁷ ЗОВСРБ(отм.), ЗИД от2002г, ПЗР, §58

⁸ ЗОВСРБ(отм.), чл.38, ал.1

⁹ ЗОВСРБ(отм.), чл.40

След приемането на Закона за Държавна агенция национална сигурност, в сила от 2008 г., ДАНС става правопреемник и на военното контраразузнаване и Агенцията е специализиран орган към Министерски съвет.¹⁰

Г/Национална служба „Сигурност“

Съгласно Закона за МВР, Националната служба „Сигурност“ е с контраразузнавателно направление на дейност в системата на МВР.¹¹

След приемането на Закона за Държавна агенция национална сигурност, в сила от 2008 г., ДАНС става правопреемник на Националната служба „Сигурност“.¹²

През посочените предходни периоди, от 1991г до момента, въпреки различната структура и подчиненост на службите за сигурност, не са поставяни под съмнения правомощията на президента да назначава техните ръководители.

Дори правомощията му по предходни законодателни решения са се разпростирали и към по широк кръг ръководители, извън службите за сигурност. Президентът е назначавал в системата на МВР освен директора на Националната служба „Сигурност“ и директорите на Националната полиция, Националната служба за противопожарна охрана, командващите Гранични и Вътрешни войски¹³.

Президентът е имал правомощия да назначава и освобождава от длъжност и директора на Националната следствена служба¹⁴, правомощие което е било предмет на конституционна проверка¹⁵.

Съществена е законодателната промяна в сектор „Сигурност“, започнала през 2007 г. с приетия Закон за ДАНС и в последствие през 2015 г. , с приемане на Закона за ДАР, Закона за СВР и Закон за управление и функциониране на системата за защита на националната сигурност, а през 2018 г. и с приетата от Народното събрание Актуализирана стратегия за национална сигурност на Република България.

¹⁰ ЗДАНС, чл.4, ал.2 и ПЗР, §2, ал.2 и § 18

¹¹ Закон за МВР (Обн. ДВ. бр.57 от 16.07.1991г отг. 1997г) , Закона за Националната служба за сигурност (Обн. ДВ. бр.49 от 17.06. 1994г., отг. 1997г.), Закон за МВР (Обн. ДВ. бр.122 от 19.12. 1997г, отг. 2006г)

¹² ЗДАНС, ПЗР, § 2, ал.2

¹³ Закон за МВР - обн., ДВ, бр. 57 от 1991 г.; изм., бр. 77 от 1991 г.), чл. 31, ал. 2, чл. 49, ал. 2, чл. 50, ал. 2

¹⁴ Указ № 1138 за създаване на единен следствен апарат при МВР (обн., ДВ, бр. 57 от 1979 г.; изм. и доп., бр. 26 и 91 от 1988 г. и бр. 46 от 1991 г.), чл.6

¹⁵ Решение № 6 от 22.04. 1993г. по к.д. № 4 от 1993г

Централно място в тази промяна заема регламентираната относителна самостоятелност на службите. Остава в миналото тяхната „ведомствена“ подчиненост на министъра на вътрешните работи и на министъра на отбраната, с изключение – с оглед специфичната си дейност на Служба „Военно разузнаване“.

Деполитизацията на службите за сигурност, започнала още с приемане на действащата Конституция е свързана с изискването за политически неутралитет – основен принцип, регламентиран в цитираните закони и в Актуализираната стратегия за национална сигурност.

С приемане на Актуализираната стратегия за национална сигурност на Република България (обн. ДВ. бр.26 от 23 Март 2018 г.) е постигнат политически и обществен консенсус, че целите на стратегията могат да бъдат постигнати само при наличие на нормативно регламентиран и институционално организиран *процес на диалог, консултиране и взаимодействие* между законодателната, изпълнителната и съдебната власт, президента на републиката, гражданите и техните организации. В тази насока формирането на държавната политика за национална сигурност е *отговорност на Народното събрание, Министерския съвет и президента на републиката*. Не се допуска свръхконцентриране на правомощия, компетенции и ресурси в една институция. Водещ е принципът на разделяне на компетенциите и постигане висока степен на координация (т.175, т.180 и т.188).

„Ведомственият“ модел при подчинеността на службите за сигурност е преодолян, въпреки че не следва принципно да се отрече, но при наличие и на други конституционни и законови предпоставки.

Например, по подобен модел са структурирани службите за сигурност на Федерална република Германия и Република Франция.

4.Кратки бележки на уредбата в други държави

A/ Федерална република Германия

Трите федерални разузнавателни служби са на различно подчинение: Федералната разузнавателна служба (BND) – към Федералното канцлерство, Службата за военно контраразузнаване (MAD) – към Федералното министерство на отбраната, Федералната служба за защита на конституцията (BfV) – към Федералното министерство на вътрешните работи. Всяка федерална провинция има свой собствен орган – служба за защита на

конституцията (LfV), който работи в тясно сътрудничество с Федералната служба (BfV) в така наречената асоциация за защита на конституцията.

В системата за национална сигурност на ФРГ изключително засилен е *парламентарният контрол* върху дейността на трите специални служби, чрез конституционно уреден орган за контрол на разузнавателните дейности на Федерацията, който се назначава от Бундестага.¹⁶

В Закона за парламентарния контрол върху дейността на федералното разузнаване (Закон за контролния орган - PKGrG) подробно е регламентирана структурата и правомощията на *Комисията за парламентарен контрол*, както и взаимодействието с останалите контролни органи - Комисията G 10¹⁷, Независимият контролен съвет и Федералният комисар за защита на данните.

Б/ Република Франция.

Подобна е организацията на разузнавателната общност и на Франция, състояща се основно от шест специални служби, обособени към съответните министерства - Главна дирекция „Външна сигурност“ (DGSE), Дирекция „Разузнаване и сигурност на отбраната“ (DRSD) и Дирекция „Военно разузнаване“ (DRM) са към Министерството на отбраната, Главна дирекция „Вътрешна сигурност“ (DGSI) е към Министерство на вътрешните работи, „Национална дирекция за разузнаване и митнически разследвания“ (DNRED) и Служба за „Обработка на разузнавателна информация и действия срещу нелегални финанси“ (Tracfin) са към Министерство на икономиката и на финансите.

Съгласно Конституцията на Франция¹⁸ със закон се определят длъжностите, за които поради тяхното значение за гарантирането на права и свободи или икономическия и социален живот на нацията, *правомощието за назначаване на президента на републиката се упражнява след мнение на компетентните постоянни комисии* на всяко събрание. Президентът на републиката *не може да назначава*, когато събирането на отрицателните гласове във всяка комисия представлява най-малко три пети от подадените гласове в двете комисии. Законът определя компетентните постоянни комисии според съответните длъжности или функции. Тези правомощия на президента и реда за съгласуване с парламентарните комисии са уредени в *Закон относно*

¹⁶ Основен закон на ФРГ, Член 45d - Орган за парламентарен контрол,

¹⁷ Закон за ограничаване на тайната на писмата, пощата и телекомуникациите (Закон - G 10)

¹⁸ Конституция на Република Франция, чл.13, § 5

прилагане на чл.13 от Конституцията¹⁹, като в приложение към закона са изброени ръководните длъжности на 55 институции, които се назначават по този ред - председателя на Националната секретна комисия по отбраната,²⁰ Национална комисия за контрол на разузнавателните техники и др.

Във Франция е засилен текущият парламентарен контрол, включително и с участие на народни представители в Националната комисия за контрол на разузнавателните техники - двама депутати и двама сенатори са назначени по такъв начин, че да осигурят плуралистично представителство на Парламента²¹

В заключение по този пункт – при обособяване на службите за сигурност към изпълнителна власт, за постигане на задължителния баланс се засилват контролните функции на другите власти - във ФРГ на парламента и излъчени от него парламентарни органи за контрол, в Република Франция при условията на споделена отговорност на президента и на компетентните парламентарни комисии.

В редица европейски държави, при регламентиране на парламентарния контрол над службите за сигурност е прието че *председателството на компетентната комисия се възлага на представител на най-голямата опозиционна група*. (Така и в Препоръка на Европейския парламент до Съвета и Комисията (2023/2500(RSP) , 23.01.2024г.), т.15, б.“к“)

Например, в Конституцията на Франция са признати *специфични права за опозиционните и за малцинствените групи*, като броят на постоянните комисии, които разглеждат законопроектите е ограничен до осем във всяко събрание (раздел 51-1 и раздел 43).

В българската Конституция и законодателство не се съдържат подобни разпоредби за парламентарен контрол. В Правилника за организацията и дейността на Народното събрание също липсват специални разпоредби за опозиционните групи при осъществяване на парламентарния контрол над службите за сигурност – възприетият „ротационен“ принцип на председателство по-скоро е неудачен.

¹⁹ Закон № 2010-837 от 23 юли 2010 г. относно прилагането на член 13, параграф 5 от Конституцията ,

²⁰ Кодекс за отбраната, Франция, член L2312-1- Националната секретна комисия по отбраната е независим административен орган,

²¹ Кодекс за вътрешна сигурност, чл. L831-1 до L833-11, Национална комисия за контрол на разузнавателните техники

5. Относно парламентарната процедура по внасяне, обсъждане и гласуване на оспорвания законопроект.

А/ Мотиви към законопроекта

В мотивите се твърди, че „както в Конституцията, така и в законите, не са предвидени правни механизми за разрешаване на евентуално възникнали конфликти между президента на републиката и Министерския съвет при упражняване на споделената им компетентност.“ Това, което вносителите наричат „възникнали конфликти“, Конституцията урежда като един от основните принципи – разделение, баланс и взаимен контрол на властите. Неподкрепено с факти, остава твърдението, че това „не са единични случаи“, напротив единични случаи са в над 30-годишната практика на института на „контрасигнатурата“ при назначаване ръководителите на службите за сигурност.

Б/ Обсъждане в Комисията по вътрешна сигурност и обществен ред

- Вместо на компетентната парламентарна комисия, осъществяваща контрол на службите за сигурност (ККССПИСРСДДЗЕС) законопроектът е разпределен на Комисията по вътрешна сигурност и обществен ред.²²

- Законопроектът от 17.09.2025 г. е разгледан на 18.09.2025 г. на извънредно заседание. Не се е провело гласуване в Комисията за преодоляване на изискуемия 72 часов срок за разглеждане на законопроекта, от постъпването му (чл. 72, ал. 1 от Правилника на НС).

- Законопроектът е разгледан въпреки липсата на *предварителна оценка за въздействието*, задължителна по смисъл на чл. 70, ал. 1, 3 и 6 от Правилника на НС.

- Не е изпълнена императивната разпоредба на чл. 79, ал. 6 от Правилника за организацията и дейността на НС, относно задължението да се изисква становище от Министерския съвет или от съответния ресорен министър.

Не е предоставена възможност и на други заинтересовани страни да изразят становище по законопроекта – особено съществена за

²² Стенограма от пленарно заседание на 02.10.2025г - пояснение на зам. председател на НС във връзка с възражение за некомпетентна комисия по законопроекта : „... , три са органите – постоянните вътрешни органи на Народното събрание, които се занимават с въпросите. Комисията по отбрана е ясно, Комисията по контрол, акцентирам на думата контрол и по Вътрешна сигурност и обществен ред. И тъй като става дума за назначаване и освобождаване, а не за контрол, затова прецених, че е по-добре да бъде към Комисията по вътрешна сигурност и обществен ред.“

нормотворческия процес би била позицията на Държавна агенция „Национална сигурност“.

С парламентарната процедура по внасяне, обсъждане и гласуване на оспорвания законопроект е нарушена разпоредбата на чл. 26, ал. 1 от Закона за нормативните актове – при изработване и приемане на същия не са спазени принципите на необходимост, обоснованост, предвидимост, откритост, съгласуваност, субсидиарност, пропорционалност и стабилност.

Законопроектът е разгледан при условията на „спешност“, в кратки срокове, без нито едно становище на заинтересовани страни, проведени са и двете гласувания в един ден, въпреки че един от мотивите към него е точно в обратна насока - при процедура по назначаване „... НС ще бъде гаранция за стабилност и предвидимост, както и за обществено доверие, защото парламентарната институция работи в условията на политически плурализъм, прозрачност и публичност“.

Не отговаря на истината, че Парламентът няма правомощия при несъгласие между МС и президента за предложено назначение. Президентът не подлежи на парламентарния контрол, но *Министерският съвет подлежи и като вносител на предложение до Президента може да отговаря пред Народното събрание по реда на парламентарния контрол*. По този ред ще се осъществи публичния дебат, ще се осигури прозрачност на процедурата. Конституционният съд е имал повод да потвърди подобна възможност.²³

От друга страна, Президентът не е „безконтролен“ в дейността си. На основание чл.149, ал.1, т. 2 от Конституцията неговите актове подлежат на контрол от Конституционния съд. В случай, че с отказа си да издаде акт или с други свои действия, свързани с назначаване и освобождаване на ръководителите на служби, президентът поставя под риск или заплаха системата за национална сигурност и е налице, според вносителите на законопроекта - „силово налагане на волята на един орган по отношение на друг, особено когато става въпрос за стратегически интереси на държавата“ и се „блокират важни държавни функции“, то в подобни хипотези е налице правната възможност да се търси отговорност на президента на основание чл. 103, ал. 1 от Конституцията. По този начин, при действащия преди оспорените

²³ Решение № 6 от 11.04. 2012 г. по к.д. № 3 от 2012г.

изменения ЗДАНС, общественият интерес е защитен – парламентарен контрол по отношение на МС като вносител и търсене на отговорност на президента, като орган по назначаването.

Вместо това, се процедира в нарушение на чл. 8 от Конституцията, приемайки закон, с който се компрометира принципа на разделението на властите, внася се дисбаланс между изпълнителна и законодателна власт, от една страна и президент от друга. Конституционният съд се е произнесъл, относно правото на НС по чл. 84, т. 8 от Конституцията – „Тъй като законите се приемат от Народното събрание, когато решава това, то трябва да държи сметка и за принципа на разделение на властите, утвърден от Конституцията като нейно основно начало (чл. 8), и за други конституционни принципи, които могат да имат значение при предоставянето на разглежданото правомощие“.²⁴

В подобна насока е и друго решение на Конституционния съд – „Принципът за разделение на властите изисква правното положение на висшите държавни органи да бъде предварително и категорично определено, без да може характерът на предоставените правомощия да е в състояние впоследствие да повлияе на тяхното правно положение в системата на държавното управление“.²⁵

Законът е приет и в противоречие с друг основен конституционен принцип. Съгласно чл. 4 от Основния закон Република България е правова държава и се управлява според Конституцията и законите. С изземване на правомощията на президента да назначава ръководителите на служби за сигурност, се ограничава ефективното упражняване на конституционните му функции на върховен главнокомандващ на Въоръжените сили, съгласно чл.100, ал.1 и на правата му по чл. 100, ал. 3 от КРБ да възглавява Консултативния съвет за национална сигурност.

Към момента, с приетата редакция на Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“ се предизвиква *нормативен дисбаланс* - Народното събрание да избира председателя на ДАНС, която служба е правоприемник и на военното контраразузнаване, при запазения ред до момента - директорът на военното разузнаване да се назначава от президента по Закона за военното разузнаване. Подобен дисбаланс, при назначаване на ръководители,

²⁴ Решение № 15 от 28.09. 1993 г. по к.д. № 17 от 1993г.

²⁵ Решение № 6 от 11.04. 2012 г по к.д. № 3 от 2012 г.

отговарящи за военното контраразузнаване и за военното разузнаване, би затруднил функционирането на системата за защита на националната сигурност, в мирно и във военно време.

Конституцията, в преамбюла си е издигнала като върховни принципи правата на личността, нейното достойнство и *сигурност* и неотменимия дълг да пазим *националното и държавното единство* на България. От всички конституционноустановени органи, Основният ни закон е предвидил само за президента привилегията и отговорността да *олицетворява единството на нацията, като „ядро“ на националната сигурност*.

За разлика от други конституционни системи, президентът на Република България не се избира от Парламента, с преимуществено протоколно-представителни функции. За всеки български президент гласуват няколко милиона избиратели и държавната власт произтича от народа.

В обобщение, с правното си мнение поддържам, че следва да бъдат обявени за противоконституционни оспорените разпоредби на Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“ (обн. ДВ, бр. 109 от 2007 г., посл. изм. бр. 90 от 2025 г.) и §2 от ЗР на Закона за изменение на Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“ (обн. ДВ, бр. 90 от 2025 г.).

С уважение:

Д-р Огнян Стоичков